

### Наступок

Застосування кейс-методу при організації практичного заняття, особливо на клінічних кафедрах, формує у студента позитивну мотивацію до навчання, забезпечує високу ефективність розвитку глибокого клінічного мислення, розвиває особистісні якості, що в цілому створює передумови для формування майбутнього фахівця із високими морально-деонтологічними та професійними якостями.

**Перспективи подальших досліджень.** Зрозуміло, що в процесі безперервного прогресу навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи освіти та активного залучення нових методик викладання, необхідним є пошук найбільш оптимальних шляхів поєднання сучасних міжнародних інтерактивних методів організації навчального процесу із національною методичною специфікою.

### Реферати

#### ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОВЕДЕНИЯ ПРАКТИЧЕСКОГО ЗАНЯТИЯ ПО ВНУТРЕННЕЙ МЕДИЦИНЕ В ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН МЕТОДОМ КЕЙСОВ В УСЛОВИЯХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Вакалюк И.И.

Успешная организация учебного процесса иностранных граждан на кафедрах внутренней медицины возможна при условии активного использования метода кейсов. Обоснована эффективность проведения объективного обследования пациента, согласно схемы истории болезни, в рамках данного метода, что, в свою очередь, способствует формированию у студента глубокого клинического мышления. На заключительном этапе занятия целесообразна презентация полученных результатов и проведение защиты истории болезни, в процессе которой преподаватель оценивает работу каждой малой группы и каждого студента в частности, проводя параллельно контрольный опрос на предмет знания этиологических, патогенетических факторов и клинических симптомов из предложенного кейса. Определены перспективы дальнейшего поиска наиболее оптимальных путей сочетания современных международных методов организации учебного процесса с национальной методической спецификой.

**Ключевые слова:** учебный процесс, метод кейсов, Болонский процесс.

Стаття надійшла 20.03.2013 р.

#### ORGANIZATION OF PRACTICAL LESSON FROM INTERNAL MEDICINE IN FOREIGN CITIZENS BY CASE-METHOD UNDER CREDIT-MODULE SYSTEM OF EDUCATION

Vakalyuk I.I.

The successful organization of the educational process of foreign citizens on the internal medicine departments is possible under the active use of the case-method. It is found that the effectiveness of an objective examination of the patient according to the case history promotes deep clinical thinking of the student. At the final stage of practical lesson is appropriate presentation of the results and protection of case history, during which the teacher evaluates the work of each group and each student, including the parallel control questioning regarding etiologic and pathogenetic factors and clinical signs from the case. Determined the prospects of further search for the most optimal ways to combine modern international methods of educational process with the national methodological specificity.

**Key words:** educational process, case-method, Bologna process.

УДК 376.68+378.147

Ю.М. Гольдштейн, Ю.М. Казаков, Є.Є. Петров

ВНІЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

### АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВУЗАХ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

У статті розглянуті деякі аспекти адаптації особи в цілому і іноземного студента зокрема при навчанні у іноземному вузі. Наведені типи адаптації іноземних студентів та виокремлені завдання, які постають перед ними.

Формування толерантних установок в умовах навчального закладу, організація своєчасної та достатньої допомоги їм формує позитивну налаштованість до життя та навчання у нашій країні.

**Ключові слова:** адаптація, вища освіта, іноземні студенти.

Дослідження проблем адаптації іноземних студентів до навчання у вузах представляє великий науковий інтерес, особливо в прикладному аспекті. До цих пір проблема адаптації іноземних студентів не достатньо висвітлена у вітчизняній і зарубіжній соціально-педагогічній науці. Відомі публікації як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників присвячені вузьким специфічним проблемам. Тому інтеграція теоретичного і прикладного аспектів проблеми адаптації іноземних студентів до навчання у вузах представляється важливою межею розвитку в міжнародному освітньому просторі.[1]

Термін «адаптація» (від лат. Adapto - пристосування) виник в біології для позначення процесу пристосування будови і функцій організму до умов навколишнього середовища. Адаптація є передумовою активної діяльності в процесі успішного функціонування індивіда в тій або іншій соціальній ролі. Під адаптаційною здатністю розуміють здатність людини пристосовуватися до різних вимог (соціальних і фізичних) середовища без відчуття внутрішнього дискомфорту.

Важливим моментом є соціальна адаптація особи, яку можна розглядати в трьох аспектах: як процес активного пристосування індивіда до умов соціального середовища; як вид взаємодії людини або соціальної групи з соціальним середовищем; як результат гармонізації відносин суб'єкта і соціального середовища. Ж. Піаже соціальну адаптацію розглядає як узгодження оцінок, домагань індивіда, його особистих можливостей із специфікою соціального середовища; цілей, цінностей, орієнтації особи; з можливостями і умовами їх реалізації в конкретному соціальному середовищі; як взаємини індивіда і його оточення в процесі гомеостатичного урівноваження. Ухвалення індивідом соціальної ролі дозволяє розглядати соціальну адаптацію як соціально-психологічний механізм соціалізації особи. Соціальна адаптація завжди була досить ємкою науковою і прикладною соціальною і психолого-педагогічною проблемою. Від того як складуться відносини конкретної людини, в нашому випадку зарубіжного студента, з людьми, що оточують його, соціумом в цілому, наскільки

гармонійними і комфортними будуть ці відносини, багато в чому залежать як благополуччя самої людини, так і процеси розвитку дійсності, що оточує його.

Передумовами успішної адаптації людини до нових умов життя служать його готовність до самостійної трудової діяльності, комунікабельність, ініціативність, творчий потенціал і інші якості.

Соціальне замовлення на підготовку конкурентоздатних іноземних фахівців, обумовлене входженням країни в міжнародний освітній простір і просуванням українських освітніх послуг на міжнародний ринок, вимагає організації процесу адаптації студентів до навчально-інформаційного професійно орієнтованого середовища вузу.

Процес адаптації особи до змін навколишнього середовища є предметом дослідження представників різних соціально-психологічних напрямів. Адаптація визначається двома положеннями: 1) особа сприймає соціальні очікування, з якими стикається в суспільстві, відповідає їм; 2) особа проявляє «гнучкість» по відношенню до середовища, що змінилося, зберігаючи здатність додавати подіям бажаний для себе напрям [2].

Існує декілька типів адаптації іноземних студентів, наприклад: -ноземний студент, потрапляючи в нове соціокультурне середовище, повністю приймає звичаї, традиції, норми, цінності і т. і., які поступово починають домінувати над первинними етнічними рисами; - частково сприймає нове соціокультурне середовище, яке виявляється в ухваленні «обов'язкових норм суспільства», але при цьому зберігаються основні етнічні риси за допомогою утворення етнічних груп; - відбувається відмова або «відособлення» від ухвалення культурних норм і цінностей, характерних для більшості представників соціального оточення.

М.І. Вітковської, І.В. Троцук виділяють три види адаптації іноземних студентів: фізіологічна, психологічна і соціальна. Слід розглядати соціальну адаптацію як вид взаємодії особи з соціальним середовищем, в ході якого здійснюється узгодження вимог і очікувань соціальних суб'єктів з їх можливостями і реальністю соціального середовища. Важливо розуміти, що в процесі адаптації певну роль грає формування або зміна соціальних якостей суб'єкта під впливом нового навколишнього середовища.

До елементів, що формують соціальні якості людини, відносять соціальні статуси і ролі, норми і цінності, систему знаків, сукупність знань, рівень освіти, соціально-психологічні особливості, активність і ступінь самостійності в ухваленні рішень.

Особливої уваги в процесі міжособових відносин заслуговує, емоційна сторона. Мова йде про відчуття індивіда. Г.М. Андрєєва використовує терміни «кон'юнктивні відчуття» і «диз'юнктивні відчуття». Під кон'юнктивними відчуттями розуміють відчуття, які зближують людей, до диз'юнктивних - відчуття, які їх роз'єднують.

Адаптація іноземних студентів до українських умов - процес багатоаспектний. Він включає «приспосовування до нового соціокультурного середовища, до нових кліматичних умов, часу, до нової освітньої системи, до нової мови спілкування, до інтернаціонального характеру навчальних груп, пристосування до культури нової країни» і так далі [2].

Іноземні студенти, що приїжджають на навчання в нашу країну, повинні адаптуватися не тільки до вузу, як українські студенти, не тільки до життя в гуртожитку, але і до життя в чужій країні. Ці умови адаптації виявляються для них часто екстремальними. Їм необхідно адаптуватися не тільки до країни, але і до навчання в наших вузах.

В процесі сприяння ефективній адаптації зарубіжних студентів до навчання можна виділити наступні умови: формування в процесі навчання ціннісного потенціалу освіти; організацію управління процесом адаптації студентів; виховання у студентів ціннісного відношення до традицій вузу.

І.М. Личагіною сформульований ряд вимог до управління адаптацією студентів: - фіксація початкових рівнів адаптованості студентів до навчання у вузі: пріоритетів їх ціннісних орієнтацій, емоційного самопочуття, а також їх психофізіологічних особливостей; - переробка і узагальнення інформації, розробка на цій основі програми дій і дій, що коректують, що базуються на пріоритеті ціннісних відносин; - рганізацію допомоги студентам з перших днів їх перебування у вузі, залучення до цієї роботи викладачів, студентські громадські організації, студентів старших курсів; - строгий облік в роботі індивідуальних особливостей студентів [3].

Формування толерантних установок в умовах освітньої установи здатне забезпечити толерантне відношення і мотивацію майбутніх студентів до надання допомоги зарубіжним однокурсникам.

#### Література

1. Емельянов В.В. Студенты об адаптации к вузовской жизни / В.В. Емельянов // - Спб.: Издательство Политехнического Университета,- 2009. С.18-21
2. Кузнецова Т.Е. Особенности обучения китайских студентов в вузах РФ Подготовка иностранных абитуриентов в вузы Российской Федерации / Т.Кузнецова // - Спб.: Издательство Политехнического Университета,- 2010, С.43-45
3. Личагина И.М. Адаптация студентов младших курсов к обучению в вузе на основе аксиологического подхода / И.М. Личагина // Автореферат, Челябинск,- 2008, С.37-38.

#### Реферати

##### АДАПТАЦИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗАХ КАК СОЦИАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА

Гольденберг Ю.М., Казаков Ю.М., Петров Е.Е.

В статье рассмотрены некоторые аспекты адаптации личности в целом и иностранного студента в частности в процессе обучения в иностранном вузе. Приведены типы адаптации и выделены задачи, которые встают перед ним. Формирование толерантных установок в

##### ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDIES IN UNIVERSITIES AS SOCIAL PROBLEM

Goldenberg Yu.M., Kazakov Yu.M., Petrov Ye.Ye.

Some aspects of personal adaptation generally and foreign students specifically during studies in foreign university are considered in the article. Types of adaptation are showed and tasks, connected with them, are presented. Creation of tolerant directions in conditions

условиях учебного заведения, организация своевременной и достаточной помощи им формирует позитивную направленность иностранных студентов к жизни и обучению в нашей стране.

**Ключевые слова:** адаптация, высшее образование, иностранные студенты.

of educational institution, organizing of timely and sufficient help to foreign students forms positive direction of them to the life and studies in our country.

**Key words:** adaptation, high education, foreign students.

Стаття надійшла 15.03.2013 р.

УДК 101:37.018.761

М.О. Дудченко, А.Ф. Артеменко, І.Ю. Левченко, К.В. Васильєва, В.Б. Свирідюк  
ВІНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

## ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Вивчення особливостей перебування іноземних студентів в Україні викриває низку проблем, вирішення яких сприятиме залученню на навчання в Україну студентів-іноземців, що має важливе значення для збереження наукового та освітнього потенціалу українських вищих навчальних закладів.

**Ключові слова:** іноземні студенти, навчання.

Створення умов для отримання якісної освіти іноземцями в Україні безперечно сприятиме покращенню іміджу нашої країни, та надолуженню втраченого з роками освітнього потенціалу України. Процес навчання іноземних студентів не може відбуватися у відриві від соціально культурного середовища приймаючої сторони. Тому питання адаптації – це найістотніший чинник, що впливає на ефективність навчання.

Зрозуміло, що перебування в країні іноземної молоді пов'язане з адаптаційними труднощами та різницею реалій країни від того, про що обіцялося в рекламних проспектах. Невпорядковані гуртожитки, старі меблі в аудиторіях, морально застаріле обладнання, яке деколи зустрічається в лабораторіях, зазвичай не згадуються на етапі укладання договору про навчання, а тому справляють сильне враження, коли доводиться цим користуватися. Не всі українці лояльно ставляться до іноземних студентів, часом не розуміючи, що вони не тягар для держави, а навпаки, джерело доходу та свідчення входження України у світове співтовариство і процеси глобалізації.

У зв'язку з тим, що кількість іноземних студентів в українських вузах з кожним роком зростає, міністерством освіти було поставлене завдання вирішення мовного питання [4]. Подолання мовного бар'єру – не найважче. Куди важче прийняти чужу культуру. Іноземному студенту доводиться ще входити у студентське середовище, вписуватися в основні норми міжнародного колективу, знаходити почуття академічної рівноправності, і при цьому навчатися професії. А якщо врахувати націоналізм і расизм, наявний у окремих представників титульного населення, бюрократичні зволікання при реєстрації, побутові проблеми, незвичний клімат, то стає зрозумілим, що вони багаторазово посилюють труднощі іноземного студента. Тепер усі українські вузи можуть визначати мову навчання іноземних студентів, урахуовуючи їхні бажання, можливості і ліцензію, яку вони надають. Про це було зроблено офіційну заяву на засіданні Колегії МОН в місті Харкові, де виступив міністр науки і освіти України Дмитро Табачник. За заявою міністра освіти таке нововведення може збільшити відсоток іноземних студентів в Україні, та підвищити економічне становище ряду вузів України.

Раніше для іноземних студентів викладання проводилося тільки українською мовою, рідше – російською. Через це відбувалося безліч непорозумінь і конфузів, тому що більшість іноземних студентів, які вступають до вузів України недостатньо володіють українською мовою. Зазвичай, іноземні студенти, які приїжджають навчатися в українських вишах частіше володіють російською мовою, тому що спеціалізована література, вебсайти представлені цією мовою, та й більшість оточуючих між собою спілкуються за допомогою російської мови. У результаті, іноземні студенти повинні володіти не однією, а двома мовами, крім своєї рідної. Іноземні студенти повинні ще знати дві граматики, термінології, тому і виникає питання: може простіше їхати в Росію? І правда, так виходить простіше: краще їхати іноземним студентам в Росію, адже не всі з них володіють українською мовою. З цієї причини, зменшується кількість іноземних студентів в українських вузах, бо вони через мовний бар'єр обирають вузи Росії.

Для соціальної адаптації у Вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія» створені умови, в яких молоді люди можуть зберігати звичний спосіб життя, підтримувати свої національні традиції, і це сприяє тому, що вони, не будучи поставленими перед вибором добровільно-примусової асиміляції на період тимчасового проживання, легше переживають "культурний шок".

Процес адаптації до незвичного соціального та культурного оточення триває весь період навчання, і успішність його залежить як від індивідуальних особливостей і характеру студента, так і від професійно-людських якостей викладачів. Хтось із молодих людей легко і гармонійно входить у нове середовище, приймає мову, розділяє звичаї, з пошаною ставиться до цінностей. Хтось робить це лише частково, погоджуючись прийняти тільки обов'язкові норми за умови збереження власних традицій. Хтось із студентів зовсім не готовий йти ні на які компроміси, так і залишається відокремленим. І добре, якщо він все ж успішно завершує процес навчання, а не їде надломленим і запеклим. Безумовно, найважче студентам-першокурсникам, адже соціальна ізоляція, тривога і депресія, пов'язана з попаданням в інший соціум і культуру, дезорієнтують молоду людину, яка, виявляється, просто не в силах зрозуміти, що ж від нього вимагається. І тут на допомогу приходять студенти тієї ж